

Podeljeni bog

MOSTAR, NOVI SAD I LJUBLJANA BILI SU DOMAĆINI GRUPI MLADIH LJUDI IZ ČITAVE EVROPE, KOJA SE BAVI ISTRAŽIVANJEM UTICAJA RELIGIJE NA AKTUELNE DRUŠTVENE PROBLEME U SVETU.

Dragan GMIZIĆ

Oko dve milijarde hrišćana, muslimana i Jevreja na ovoj planeti veruje u istog boga! I pored te činjenice, istorija čovečanstva je u poslednje dve hiljade godina obeležena najbrutalnijim verskim ratovima, uglavnom vođenim između pripadnika ovih religija. Oni se i danas sukobljavaju. Liban, Izrael i Sudan su samo neka od otvorenih ratnih žarišta 21. veka. Bosna, Kosovo i Kavkaz su mesta na kojima su verski sukobi trajali do pre nekoliko godina i gde su ratni ožiljci još uvek duboki i bolni. Međuverska mržnja i netolerancija odavno su deo evropske svakodnevnice, posebno u njenom postkomunističkom delu. Potaknuto ovakvim stanjem, dvadesetak mladih ljudi sebi je postavilo izuzetno težak zadatak. Njihov projekat zove se "Podeljeni bog". Njihov cilj je da pronađu odgovor na jednu od najtežih dilema koja remeti društvene odnose modernog sveta - da li je religija uzrok modernih sukoba ili je reč o brutalnoj zloupotrebi? Njihov alat je video kamera. Pomoću nje beleže različita iskustva i stavove. Istraživanje su započeli u Mostaru - gradu u kojem ime ovog projekta u potpunosti dolazi do izražaja. Mostar je danas tragično podeljen na katolički i muslimanski deo i predstavlja pravo mesto za prikupljanje podataka o korenima etničkih i verskih sukoba. Kako bi došli do rešenja postavljenog zadatka, učesnici projekta su različitim sagovornicima postavljali ista pitanja: Da li je religija koren netolerancije ili može doprineti toleranciji i razumevanju? Da li su ksenofobija i sve izraženiji verski konzervativizam bazična ljudska potreba za identitetom ili je reč o manipulaciji? Koliko je važna uloga porodice i obra-

VERA KAO DRES

Prema rezultatima socioloških istraživanja, sprovedenih na teritoriji Srbije, verska netolerancija i mržnja najizraženije su kod mladih vernika koji veru prihvataju bez ikakvog znanja o njenim načelima. Reč je o vernicima koji na sebi imaju neku vrstu dresa. Oni ništa ne znaju o veri kojoj deklarativno pripadaju. Njima nisu važna učenja te vere. Jedino je za njih važno osećanje pripadnosti. Rezultati su manje-više isti u gotovo svim postkomunističkim zemljama istočne Evrope i Balkana.

D I V I D E D

zovnog sistema u vezi sa etničkom i rasnom netolerancijom? Svaki odgovor je pažljivo beležen i pripreman za jedinstvenu publikaciju i dokumentarni film.

Sledeća stanica je bio Novi Sad, grad koji se uspeo sačuvati od otvorenog međuetničkog sukoba, ali koji je u surovim godinama tranzicije izgubio nekadašnji sistem vrednosti koji je pored ostalog podrazumevao versku, kulturnu i opštedruštvenu toleranciju. Reći da je Novi Sad tolerantan, zapravo predstavlja upotrebu odavno izlisanog klišeja, praznu ljušturu koja ima smisla jedino ako se poredi sa etnički potpuno podeljenim gradovima poput Mostara ili Kosovske Mitrovice. Novim Sadom danas dominiraju provincijalizam i kultura klerikalnog konzervativizma čije su osnovne karakteristike agresivnost, isključivost i mržnja prema "drugom" i "drugacijem". Za dvadesetpetogodišnjeg

Mitana Ozsekara iz Istambula boravak u Mostaru i Novom Sadu bio je izuzetno značajan. "Reč je o izuzetno zanimljivim mestima na kojima se prepliću različite religije i veroispovesti. Upravo na takvim mestima pronalazimo gomilu veoma važnih podataka za naše istraživanje.", rekao je on. Ono što je možda i važnije od samog finalnog proizvoda ovog projekta, jeste činjenica da svojom koncepcijom on bitno doprinosi jačanju internacionalnih kontakata među mladim ljudima. Ukoliko se makar i malo podstaknu novi i ojačaju stari interkulturalni kontakti i dijalog, projekat "Podeljeni bog" se može smatrati uspešnim. Julija Veganast iz Nemačke se po prvi put u svom životu nalazi na prostorima nekadašnje Jugoslavije. Od nje smo čuli: "Ovaj projekat smatram izuzetno važnim.

Pre svega, podaci do kojih dolazimo veoma su interesantni i značajni za razumevanje odnosa religije prema problemima društva u tranziciji. Sa druge strane, prolazim kroz veoma važno životno iskustvo jer kroz zajednički rad upoznajem veoma različite ali i zanimljive osobe." Posle Novog Sada istraživanje je nastavljeno u Ljubljani. Nakon toga sledi u Istanbulu i Berlinu. Planirano je da finalni proizvod projekta bude pokretanje multimedijalnog veb portala, štampanje publikacije sa teorijskim priložima, kao i snimanje dokumentarnog filma koji bi trebalo da bude emitovan tokom prve polovine 2008. godine. ♦